

**ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ
2014**

**СТОЖЕРНИ ЗАЛОЖБИ
НА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИОТ КАНДИДАТ
ОД ОПОЗИЦИЈАТА**

КАКОВ ПРЕТСЕДАТЕЛ И ТРЕБА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Уставните ингеренции на претседателот на државата се мошне ограничени и во основа несоодветни и несразмерни со изборниот модел по пат на кој се избира претседателот. Имено, познато е дека претседателот на РМ се избира на директни непосредни избори според мнозинскиот принцип. Таквиот начин на избор на шеф на државата е својствен за претседателските и полупретседателските политички системи, што секако не е случај со Република Македонија. Затоа, сметаме дека оваа тема треба да се отвори и да има свое место и во претстојната изборна дебата на претседателските кандидати.

Либерално-демократската партија смета дека се созреани условите за сериозна дебата за измена на изборниот модел на шефот на државата, и, во таа насока, воспоставување на нова изборна процедура според која претседателот на државата, наместо на непосредни избори, ќе биде избран во соодветна уставно дефинирана собраниска процедура.

ЛДП смета дека новиот претседател на Републиката треба да ги поседува следните квалитативни одлики :

- Неопходно е новиот претседател на државата да ја ревалоризира функцијата претседател, да и го даде потребното и проектираното достоинство, чест, гордост, храброст и решителност, суштински државнички квалитети, кои, за жал, беа маргинализирани и дури девалвирани при практикувањето на оваа најзначајна функција од страна на актуелниот претседател.
- Новиот претседател е потребно да се однесува како претседател на сите граѓани на Република Македонија независно од нивната етничка, верска, религиозна, полова, идеолошка, политичка, сексуална и друг вид припадност и афинитет.
- Претседателот мора да покажува политичко достоинство преку држење на соодветна дистанца од владата и, во таа насока, да биде способен, секогаш кога тоа објективните околности го налагаат, да искаже барем минимум критика кон определени владини постапки, бидејќи ниту една власт не е совршена и често, намерно или ненамерно, греша.
- Претседателот е должен да застане цврсто во одбрана на граѓанските права и слободи, да укажува на неправдите и повредите на Уставот и законите, нивното изигрување или манипулирање. Во таа насока, тој треба секогаш кога објективните околности го налагаат тоа, да го користи своето уставно право да не потпише указ за стапување на сила на закон кој ги загрозува основните граѓански права и слободи.
- Претседателот е должен да покажува самостојност и дигнитет на неговата функција и да не се втопува во политиката на владеачката политичка партија и лидерот на таа партија кој најчесто е премиер.

- Претседателот на државата неопходно е да е современ, модерен и динамичен човек кој ќе биде отворен кон сите граѓани и партии, новинари и медиуми независно од нивниот политички афинитет, кон невладиниот сектор, а не само за оние медиуми, новинари и интелектуалци кои се под контрола и во функција на власта. Во таа насока, тој мора да поседува капацитет да ги трпи отворено критиките и забелешките за својата работа.
- Претседателот треба на јасен и недвосмислен начин да ги истакнува европските и евроатланските цели и амбиции на државата како најзначајни стратегиски цели на РМ од нејзиното конституирање како независна држава. Кога се работи за клучните стратегиски цели на земјата тој не смее да настапува популистички и во функција на партијата што го избрала.
- Претседателот треба да покаже напори за зачувување на културно-историскиот и националниот идентитет на македонскиот народ и етничките заедници на РМ и континуирано да работи на заемно меѓусебното приближување на етникумите и идентитетите на РМ.
- Претседателот е потребно да настапува мирољубиво и толерантно со сите соседни држави и во духот на добрососедството, почитувањето на соседните народи и култури и да се залага за развој на регионалната соработка.

ИНТЕГРАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Членството во НАТО е суштински услов за унапредување на безбедноста и стабилноста на земјата и регионот во целина. Остварувањето на интегрална безбедност е неопходен предуслов за целосна посветеност на решавање на огромните економски проблеми во нашата земја. Оттаму, на градењето на интегралната безбедност ќе посветам големо внимание.

Успешната трансформација на АРМ според НАТО стандардите, особено во периодот 2004-2006 година, нејзината целосна професионализација и укинувањето на задолжителното служење на воената обврска, станувајќи со тоа прва земја во регионот која изврши целосна професионализација на армијата, е драгоцено наследство кое мора да биде чувано и надградувано.

Се залагам за преземање на енергични, ефикасни и ефективни мерки и активности и заземање курс на проактивна политика која води кон брза формална верификација на нашиот веќе одработен и заслужен прием во НАТО.

Како Претседател на РМ и врховен командант на АРМ ќе работам на:

- интензивирање на забавените реформи на одбранбениот систем и натамошно подигање на неговите капацитети
- прекинување на практиката на силни кастрења на буџетот за одбраната, континуирано присутна последниве 5 фискални години
- обезбедување на повисок степен на координација помеѓу безбедносните служби
- враќање и подигнување на угледот и достоинството на припадниците на АРМ и почит кон униформата
- целосна, бескопромисна деполитизација во АРМ
- конечно ставање точка на партизацијата на безбедносните структури и обезбедување на систем на прием и напредување во АРМ исклучиво врз основа на критериумите на стручност и компетентност
- отстранување од АРМ на сите лица кои имаат криминално досие
- целосно и комплексно решавање на статусот на професионалните војници
- поголеми вложувања во перманентно усовршување и современа обука на припадниците на АРМ
- урамнотежување на учеството во меѓународните мировни мисии согласно со процентот на број на припадниците на АРМ, споредено со другите земји што учествуваат во овие мисии
- во согласност со своите уставни и законски надлежности никогаш нема да именувам Началник на Генералштабот на АРМ кој не ги поминал неопходните формациски скалила во развојот на офицерската кариера

ЕВРОПСКАТА ИНТЕГРАЦИЈА - КОНЕЧНИОТ МАКЕДОНСКИ ИСЧЕКОР КОН ПОТВРДЕНИТЕ ДЕМОКРАТСКИ ВРЕДНОСТИ

Европската интеграција е темелен стратегиски проект на Република Македонија, вграден во самите основачки акти на современата македонска држава. Воедно, европската интеграција ги дава и клучните насоки за темелната демократска и економска реформа на нашата заедница.

Европската интеграција значи темелна и целосна преобразба на општеството, политиката и економија и нивно преустројување според највисоките стандарди и практики. Членството во Европската Унија се покажа како најдобар начин за надминување на историските анимозитети и безбедносните предизвици што тие ги носат. Тоа не значи дека тие целосно исчезнуваат, но, сепак, се решаваат или менаџираат во друга димензија и со смирениот јазик на правото и администрацијата, наместо со запаливиот јазик на националистичките мегафони и оружјето. Европската интеграција значи и заштита на младите и крвките демократии од повампиривањето на непријателите на слободата од сите производи (авторитарни, олигархиски, популистички, националистички), нешто што

во моментов и е повеќе од потребно на Република Македонија. Зголемениот животен стандард и просперитет, пак, што го носи членството во Европската Унија и учеството во заедничкиот пазар е најмоќна алатка за подобрување на животот и зголемување на шансите за секој граѓанин на европскиот континент.

Согласно своите надлежности, ќе го дадам сиот потребен придонес во исполнувањето на политичките критериуми за членство во ЕУ, односно за „стабилност на институциите кои ја гарантираат демократијата, владеењето на правото, човековите права и почитувањето и заштитата на малцинствата“.

Се обврзувам дека ќе дадам се од себе, Европската Унија веќе да не ја истакнува Македонија на столбот на срамот заради прашањата поврзани со политичкиот дијалог, почитувањето на независноста на судските институции и независните регулаторни тела, слободата на печатот и изразувањето, или кои било други прашања поврзани со остварувањето и заштитата на човековите права и слободи.

НАДМИНУВАЊЕ НА КЛУЧНАТА ПРЕЧКА ЗА НАШЕТО ЕВРОПСКО И ЕВРОАТЛАНСКО ИНТЕГРИРАЊЕ - НАМЕТНАТИОТ ПРОБЛЕМ ЗА МЕЃУНАРОДНА УПОТРЕБА НА НАШЕТО УСТАВНО ИМЕ

Континуирано и упорно, се залагам, се залагам и ќе се залагам за неодољно градење на консолидирана државна позиција преку процес на хармонизација на позициите на релевантните политички чинители во земјата. Без постоење на таква усогласена и што е можно пошироко потврдена позиција, шансите на нашата земја за поволен исход од разговорите се мали. Одговорноста за отсуство на каква и да е иницијатива и лидерство во таа насока паѓа исклучиво на актуелните носители на највисоките државни функции - претседателот на државата и премиерот.

Се залагам процесот да продолжи да се одвива исклучиво во веќе зададените рамки со Резолуцијата 817 и 845 на ООН. Изместувањето на овој процес од овие рамки, може само неповолно да се одрази на македонските интереси. Секако, добредојдени се сите останати иницијативи за олеснување на одвивањето на овој процес, но, тие не можат и не смеат да го супституираат и дисторзираат веќе дефинираниот формат. Рамката на ООН е најповолниот можен контекст за заштита на нашите клучни државни и национални интереси, бидејќи таму двете страни се и целосно формално рамноправни.

Јасно укажувам дека решението што евентуално ќе се постигне не смее да излегува од прецизно дефинираниот предмет на разговорита поставен во Резолуцијата 817. Оттаму, прашањата врзани за македонскиот етнички идентитет и македонскиот јазик, на ниту еден начин не можат да бидат третираны во решението што евентуално ќе се постигне.

Јасно укажувам дека решението што евентуално ќе се постигне, на ниту еден начин не може да го допира неспорното право на самоидентификација, како основна манифестација на правото на самоопределување.

Цврсто стојам на определбата решението што евентуално ќе се постигне низ процесот во ООН да се даде на референдумска потврда на граѓаните. Само така потврденото решение ќе гарантира негова одржливост.

АКТИВНА НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА И ДИНАМИЧНА ДИПЛОМАТИЈА

Последниве години, во првата деценија на 21-от век, македонската дипломатија се одликуваше со методи од минатиот век. Таа остана зависник од навиките на еднoпартизмот, со голема партизираност, без потребната флексибилност и иницијативност, оптоварена со страв и неинвентивност, без јасни и прецизни ориентири и творечки амбиции. Сепак, јасната проатланска и проевропска ориентација за сметка на поранешната политика на еквидистанца, како и успешното привршување на кризниот менаџмент по кризата од 2001 г., и овозможи на РМ да собере големи симпатии и да се здобие со кандидатскиот статус во НАТО и ЕУ.

Во 2006г, по воспоставувањето на власта на ВМРО-ДПМНЕ, негативните тенденции на надворешната политика од минатото не само што беа обновени туку и зајакнаа. Немајќи поголемо чувство за надворешната политика, третирајќи ја како секундарна димензија на внатрешната политика, и целосно партизирајќи го и инфантилизирајќи го дипломатскиот кадар, актуелната власт направи РМ практично да остане без конзистентна надворешна политика. Никогаш од независноста до денес, надворешната политика не и била толку потчинета на тековната внатрешна политика. Во услови кога беа заладени односите со сите соседни држави, кога потрагата по античкиот идентитет стана основна дипломатска инструкција, разбирлив беше неуспехот на НАТО самитот во Букурешт во 2008-та, како и серијата континуирани дипломатски неуспеси сврзани за членството на РМ во евроатланските интеграции, но, и неуспесите на регионален план. Таквата неконзистентност и архаичност на македонската дипломатија мора да биде надмината.

Како Претседателот на државата, согласно своите надлежности, ќе покажам далеку поголема иницијатива и самостојност во доменот на надворешната политика и дипломатијата. Особено, посветено ќе работам на:

- јасно прецизирање на приоритетите за сметка на неконзистентните и недоволно јасните опции
- утврдување на евроатланските оски како основни приоритети на надворешната политика на РМ за сметка на некои поинакви алтернативи кои што се почесто се слушаат, за жал, од блиските кругови на актуелниот претседател на РМ
- подобрување на односите со соседите и ширење на политиката на добрососедство

- целосна професионализација и департизација на дипломатскиот апарат
- поттикнување на дипломатите на поголема иницијативност

ОДБРАНА И ЗАШТИТА НА ГРАЃАНСКИТЕ ПРАВА И СЛОБОДИ

Не може да постои демократска држава без почитување на основните права и слободи на индивидуата, и не може да постојат основни права и слободи без демократска држава која што ќе ги промовира, почитува, овозможи и заштити.

И после 20 години од промената на политичкиот систем и прифаќањето на демократската ориентација, во Република Македонија не се имплементираат на соодветен начин меѓународните стандарди за човековите права и слободи и не се создадени услови за нивно практикување.

ПРАВНА СИГУРНОСТ

Донесувањето многу закони не ја прави една држава правна, ниту пак гарантира владеење на правото. Напротив, законската хиперпродукција, како што покажаа искуствата со претходниот режим, се друг начин на рушење на правото. Оттука, само донесувањето на закон којшто соодветствува на објективната природа на општествените односи, на правните принципи и на општонародната волја, го прави тој закон да биде навистина правен акт на правната држава.

Во согласност со своите уставни надлежности, се обврзувам дека нема да потпишам ниту еден указ за закони кои ги загрозуваат правата и слободите на граѓаните.

ПРОМОЦИЈА НА ЕДНАКВОСТА И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА.

Еднаквоста претставува еден од столбовите на концептот за човекови права. Луѓето може да се договараат, да живеат заедно и да ги остваруваат правата и слободите единствено ако се еднакви. Еднаквоста не подразбира истоветност. Напротив, токму заради тоа што луѓето се толку различни по многу основи, треба да се обезбеди нивната еднаквост во уживањето на основните права и слободи, еднаквоста пред законот и еднаквоста на шансите.

Јас искрено верувам дека различноста е извор на јачина и дека општеството добива кога секој е слободен да го живее својот живот онака како што сака, без дискриминација и со можност за остварување на максимумот на сопствените потенцијали.

ПРИМЕНА НА СТАНДАРДИТЕ ОД РАТИФИКУВАНИТЕ ДОГОВОРИ

Република Македонија е држава каде што многу лесно се ратификуваат меѓународните договори, а, потоа, за жал, власта нема намера да ги имплементира во практика и да постапува согласно дадените стандарди. Ратификуваните договори не се презентираат пред јавноста, не се употребуваат директно во примената на правото (и покрај можноста која што ја дава Уставот) и немаат никакво влијание врз поголемата заштита на човековите права.

Затоа, се залагам за:

- хармонизација на целокупната легислатива со ратификуваните меѓународни документи на примена на меѓународните стандарди во практиката (политиките и практичното делување на државните тела, јавните претпријатија и сите физички и правни лица)
- директна употреба на ратификуваните договори во правосудната постапка и остварувањето на правата и слободите на граѓаните

Во согласност со своите уставни надлежности за предлагање на членови на Уставниот суд и на Судскиот совет, се обврзувам дека за овие функции ќе предлагам само лица со докажан минат труд во одбраната на правата и слободите на граѓаните.

ДОСЛЕДНА ОДБРАНА НА СЕКУЛАРНИОТ КАРАКТЕР НА ДРЖАВАТА

Последниве години, во континуитет, агресивно се атакува на секуларноста на државата. Најголемите верски заедници, МПЦ и ИВЗ се промовираат како рамноправни партнери во градењето на државната политика (на внатрешен и надворешен план) и се овозможува испреплетување на власта и верските заедници.

Ваквата ситуација влијае негативно како во дефинирањето на вредностите на демократијата базирани на стандардите усвоени во државите со развиена демократија, така и врз вистинското и потполно остварување на правото на вероисповед и забраната на дискриминација врз основа на верско или друго уверување.

Со цел да се запре започнатиот процес на десекуларизација и да се воспостават основи за практикување на слободата на вероисповед, се залагам за:

- доследна примена на принципот на секуларност во остварувањето на власта
- еднаков третман на сите верски заедници и религиозни групи
- јакнење на слободата на верско и друго уверување

ФУНКЦИОНАЛЕН МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ

Од осамостојувањето на Република Македонија па до денес, а посебно по вооружениот конфликт од 2001-та, меѓуетничките односи стануваат решавачки елемент во изградбата

на државата. Меѓутоа, наместо етницитетот да се вклопи во современите демократски токови и концептот на индивидуалните права, тој станува камен темелник на поделба на општеството во сите сегмени на јавниот живот.

Сегрегацијата по етничка припадност, отсуството на комуникација и на социјална кохезија, доведуваат до видливи деформации во ткивото на правната држава, демократските институции и остварувањето на функциите на Собранието, Владата, одделни министерства и единиците на локалната самоуправа.

Се залагам за:

- законски прописи со кои се забранува манифестирање на предрасудите
- систематско запознавање со културата на „другите“, главно преку образованието, но, и преку другите достапни форми на социјална интеракција
- примена на меѓународните стандарди во заштитата и унапредувањето на културниот и јазичниот идентитет на сите заедници во Република Македонија
- законски и други проактивни мерки за запирање на трендовите на сегрегација врз етничка основа, присутни речиси во сите сфери на општествениот живот
- позитивна акција со цел намалување на негативните последици од претходната дискриминација